

DET HANDELER OM NESTEKJÆRLIGHET

Av Kristin Gunleiksrud Raaum, kirkerådsleder

23. februar ble en afghansk familie hentet ut med makt fra Betania menighetshus på Fitjar. Menighetshuset tilhører Nytt Liv Sunnhordaland. Dette er ikke en bygning som tilhører Den norske kirke, men det er like fullt en kirke som brukes til gudstjenester og møter. Den afghanske familien er konvertitter, og politiets aksjon kom overraskende både på dem og på menigheten. Justisministeren var kjent med aksjonen. Hun har i etterkant forsvart den og i den anledning uttalt at kirken ikke kan sette seg over norsk lov. Det er en oppsiktsvekkende uttalelse fra en justisminister.

For kirkeasyl handler ikke om at en kirke tar seg til rette, for kirken er kirkeasyl ingen ordning – og deri ligger dens kraft. Det er ingen ordning som kan avvikles. Kirkeasyl er noe mennesker i nød selv etablerer når de går inn i en kirke for å søke tilflukt der. Det har kommet sterke reaksjoner, fra biskopene Halvor Nordhaug og Kari Veiteberg blant annet, fra Norges kristne råd – og selvsagt fra representanter fra menigheten det gjelder. Det er min klare opplevelse at kirkesamfunn står skulder ved skulder i sine reaksjoner, både overfor politiets handling og justisministeres uttalelser.

Men det er ikke bare kirkeledere som har reagert. Svært mange har gitt uttrykk for at politiets handling bryter grunnleggende med respekten for kirkerommet.

Kirkeasylet har en lang tradisjon, med røtter helt tilbake i gammeltestamentlig tid. Tradisjonen med at kultstedet er hellig og gir beskyttelse fra maktbruk, strekker seg tusenvis av år tilbake og har vært en realitet i flere religioner. Bibelen forteller at forfulgte kunne søke tilflukt i selve tempelet. Tanken om kirken som fristed har lange røtter også i norsk historie. Det sies at man anså det som tilstrekkelig å holde i håndtaket på kirkedøra for å være under beskyttelse. Vi kjenner historier om kirkeasyl (eller kirkefred) fra striden mellom kong Håkon Håkonsson og hertug Skule. I engelsk historie kjenner vi fortellingen om Thomas Becket som ble hugget ned foran alteret av kong Henrik 2s menn. Felles for slike historier er at de får kraft nettopp ved at volden finner sted i kirkerommet. Det ble regnet som en uhyrlig handling å bryte seg inn med makt i et kirkerom og hugge en fiende ned. Og reaksjonene var voldsomme. Og fortsatt står forståelsen av kirkehuset som et annerledes hus sterkt i befolkningen. Det er en grunn til at forrommet til kirken kalles våpenhuset. Der skal våpnene legges igjen.

Kirkeasyl handler ikke om at det etableres en alternativ rettsorden. Kirkeasyl handler om at kirken skal stå opp for mennesker i nød. Derfor handler kirkeasyl først og fremst om nestekjærlighet. For vel er kirkerommet hellig, men menneskeverdet er helligere. Og da kan

kirkeasyl i gitte situasjoner fungerer som en sikkerhetsventil. Kirkeasyl er ingen varig løsning, denne ligger alltid utenfor kirkerommet.

I 1993 og 1999 instruerte Justisdepartementet politiet om «å respektere kirkefreden» og at politiet «som hovedregel ikke gå inn i kirker eller bedehus for med makt å hente utlendinger som skal sendes tilbake til hjemlandet.» Hendelsen på Fitjar har skapt usikkerhet om hvorvidt justisdepartementets retningslinjer fortsatt står ved lag. Ser vi nå begynnelsen på en annen praksis overfor mennesker som søker tilflukt i en kirke eller i et bedehus? Det er skapt usikkerhet, og den ro og tillit mellom myndigheter og kirker som har fungert i mange år, er nå satt i spill.

Det er derfor kirkeledere fra ulike kirkesamfunn nå er opprørt og bekymret. Den norske kirke og Norges Kristne råd tar for gitt at vi vil bli holdt orientert dersom retningslinjene fra justisdepartementet til politiet skulle bli endret. Men viktigst av alt: Uroen er selvsagt størst for den afghanske familien. Hvor redde og sjokkerte de var – og fortsatt er. De frykter å bli sendt tilbake til Afghanistan – og de frykter det som møter dem der. En stor takk til støtteapparatet rundt dem og alle som arbeider for å hjelpe familien på ulike måter.

De siste dagene har jeg hatt oppmuntrende og inspirerende møter med ulike kirkeledere. Mandag var det presteforeningens generalforsamling. Der møtte jeg visjonære og målbevisste prester, som tok ansvar både for menighet, kirke og samfunn. Som pekte på ulike utfordringer for fremtidens folkekirke, som understreket på betydningen av å bidra til rekruttering og kirkens omdømme. Jeg kjente at jeg ble både stolt og litt varm i sjela av å være der sammen med dem.

Dagen etter møtte jeg representanter for de største fellesrådene. Også der møtte jeg kompetente, visjonære og strategiske kirkeledere, med presise analyser og med et erkjent ansvar for utviklingen av folkekirken. Og med et tydelig engasjement for kirkens grunnleggende oppdrag.

Jeg ble styrket i troen på to ting:

For det første at med så mange flinke folk som gjør kirke i lokalsamfunn over hele landet, hver dag, ligger det godt til rette for en sterk, frimodig og offensiv kirke som møter mennesker med respekt og rom for både tro og liv. Jeg har tro på kirken, på den kirken som er til stede over alt i hele landet, som driver diakoni og musikk og kirkelige handlinger og trosopplæring og administrasjon og ledelse. Som sørger for at kirken er kirke hver dag.

For det andre at det er en nødvendig fellesoppgave å bygge tillit – centimeter for centimeter – på tvers i kirken. Mellom arbeidsgiverlinjer og mellom yrkesgrupper. Det er et lederansvar å bidra til at ulike kirkelig ansatte føler seg anerkjent og verdsatt.

Jeg hører mye om det motsatte – om kirkelig tilsatte som føler seg mistrodd og delegitimert. Både i innad i staber og blant folk i ledende posisjoner. Det er forstemmende mye nedsnakking – og jeg innrømmer det – min sti er heller ikke ren i så måte. Men det slo meg

med voldsom kraft denne uken, med så mye bra folk, så mange kloke, reflekterte, dedikerte folk vi har i denne kirken, så må det da være mulig å få realisert den nødvendigheten som Kirkemøtet har hamret inn i vedtaks form flere ganger: Vi skal samle kirken til en organisasjon som henger bedre sammen, som har samlet arbeidsgiveransvaret, som ikke lenger holder seg med kostnadskrevende parallellfunksjoner, og som vil være en god, felles arbeidsplass for alle kirkelig tilsatte.

Og når jeg leser høringsvarene til forslag til lov om tros- og livssynssamfunn, synes jeg ikke det er grunn til å mene at de to linjene i kirken egentlig er så uenige. Høringen skapte stort engasjement og mye diskusjon. Vi i Kirkerådet bør særlig merke oss uttalelsene fra de andre rådsorganene i Den norske kirke og fra de andre tros- og livssynssamfunnene.

Oppsummeringen fra departementet viser bl.a. at det er bred tilslutning om noen av hovedforslagene i høringen, slik som at bestemmelsene om Den norske kirke kan gis som kapittel i en felles trossamfunnslov, og at det fortsatt skal lovreguleres at soknene og Den norske kirke er selvstendige rettssubjekter. Når det gjelder forslaget om at det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og kirkebygg så er det ganske stor uenighet blant menighetsråd og kirkelige fellesråd. Om lag halvparten av disse har sagt seg uenige i disse forslagene. En stor andel har valgt å utdype svarene sine i fritekstfeltet. Hvis man ser nærmere på disse svarene, ser man at svaralternativene «enig» eller «uenig» ikke alltid får fram viktige nyanser og premisser.

Det ser ut som om langt flere enn halvparten av rådsorganene støtter at Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste organ skal kunne vedta felles ordninger og regler. Og mange av de som sier seg enig i Kirkemøtets kan fastsette nærmere bestemmelser om organisering osv likevel er opptatt av at loven på en tydeligere måte kan omtale soknets oppgaver og organisering. Høringen gir altså ikke grunnlag for å mene at holdningene mellom det som litt forenklet kalles de to linjene er motsetningsfulle og polariserte. Jeg tror derfor det er mulig at behandlingen her i Kirkerådet og senere behandling i Kirkemøtet kan finne fram til forslag som kan bli samlende og ivareta viktige anliggender fra bredden av de kirkelige høringsinstansene. Det er mange grunner til å få en rammelovgivning som gir Kirkemøtet en mer sentral plass i styring av hele Den norske kirke. Samtidig skal dette skje på en måte som kan videreføre det beste fra nåværende kirkeordning og skape trygghet og tillit både blant tilsatte og lokale kirkelige organer.

Om jeg tror det skal gå? Jeg kan i grunnen ikke se at vi har noe valg. Og etter denne uken er jeg faktisk temmelig optimistisk.

Kristin Gunleiksrud Raam, leder i Kirkerådet